

5. Zastonj se trudijo čuvaji, pravi božji Duh, ki branijo mesto, ako Gospod ne pomaga. Da pač, vsi varuhi gorice ste preslabi, ki ne morete nesreče zabraniti brez božje pomoči, brez božjega čuvaja. In ta peti, božji čuvaj gorice je preljudi sv. Urban.

Posamezne dežele in kraji so si zbrali posebne priprošnike. To so znani patroni dežel, krajev, ljudij, katere je gledal sv. apostol Janez, ko piše: »Tiste dni, glejte, sem jaz Janez videl drugega angela priti od solnčnega izhoda, ki je imel znamenje živega Boga; in je kričal z velikim glasom čveterim angelom, katerim je bilo dano škodovati zemlji in morju, govoreč: Ne škodujte zemlji, ne morju, tudi ne drevesom.« (Raz. 7, 2.) Med tistimi priprošniki, kateri nam čuvajo našo zemljo gorice, ki branijo vinsko trto in v roki varujejo debeli grozd, je odličan posebno preljudi sv. Urban. In kdo je ta?

Nemška legenda od Donina omenja dveh svetih Urbanov, 18. rimskega papeža dne 25. maja, in pa francoskega škofa dne 23. prosinca, med tem, ko naša legenda nobenega ne opisuje in le sv. Urbana, papeža v mučitvi sv. Cecilije površno navaja. Gotovo torej tudi nobeden Slovenec ne vé, kateri teh Urbanov je zapravo čuvaj naše gorice. Zato res najboljše storimo, ako jih obema v varstvo priporočujemo. Verjetno vendar je, da francoski sv. Urban brani naše gorice. Saj tega čuvaja tu in tam najdemo naslikanega v škofovski obleki z mitro, in ne vselej s papeško tiaro.

Sv. Urban, papež od leta 227.—233., je vladal v burnih časih cerkev katoliško; službo božjo je moral na tihem opravljati; skrivaj je živel v hiši sv. Cecilije. Toraj ni imel gorice, ne pivnic — ne svojih lastnih, ne tujih v Rimu, ki bi jih bil moral čuvati. Le čas njegovega godu bi mu morda bil to čast čuvaja gorice nakladal. Grozd, ki se po Urbanovem prikaže ali izleže, ne dozori popolnoma, ter ostane kisel »martinščak«. Vinogradničar torej želi in moli, naj bi se vsi grozdki do dne 25. maja narodili, in zato časti sv. Urbana, papeža, za čuvaja gorice.

Drugi sv. Urban, ki bo menda pravi in prvotni patron vinogradov, je škof v mestu Langres na Francoskem. Mesto Langres je podobno slavnemu Pluju, ter je obdano od vinskih gričev proti jugu (Plat-de Lang, t. j. Langreški hribčki). Kristusova vera se je v te kraje že po Rimljanih razširila; in že v prvi dobi krščanstva so ondi škofje stanovali; med njimi eden Urban, o katerem zgodovinar Menzel to-le piše: Patron gorice je sv. Urban, škof Langreški, v 5. stoletju, ki se je nekdanj v pregonu kristjanov bil v vinograd skril, odslej pa postal čuvaj gorice, katere varuje pred točo ali uimo. (Dr. H. Samson, Schutzheiligen p. 317.)

Preljudi sveti Urban!

Ti dober naš mejaš;
V goricah ti stanuješ,
Jim zlahtno grozdje daš.
Le zori ga, le medi ga,
Boš dal nam dober mošt.

Veselo te na hribcu
Vsak kmetič počasti;
Okolj podobe tvoje
Rad brajdo naredi.
Le varuj nam — oskrbi nam
Gorice zlahten sad!

Sejmovi. Dne 7. oktobra v Halbenrainu pri Radgoni; dne 8. oktobra v Gomilicah.

Žitne cene v Mariboru od 14. do 21. septembra
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 85 kr., rž 5 fl. 10 kr., ječmen 4 fl. 75 kr., oves 3 fl. 40 kr., turšica ali kuzuza 5 fl. 5 kr., proso 5 fl. 20 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Dopisi.

Iz Veličan. (Naše gorice.) Ker je občina Veličan tako rekoč sredina nekdanj slovečih Ljutomerskih gorice, zato mislim, da bi marsikoga zanimalo, zvedeti sedanje stanje teh nekdanj preimenitnih vinskih krajev. O letošnji letini se more v obče reči, da bode pridelek lanskemu blizu enak, ako nam neugodno vreme do konca prizanese. Da so se vinski pridelki pri nas tako močno skrčili, je v prvi vrsti tega uzrok slabo obdelovanje gorice. Resnično je, da imajo gorice v novejšem času premnogo boleznij in raznih sovražnikov, o katerih najstarejši ljudje ničesar niso znali; toda umno in pravočasno trsek obdelovati, imelo je vselej dober uspeh. Tisti vinogradniki, ki so gorice gnojili, pravočasno in lepo kopali, ter rezali tako, kakor je trs za rodovitost sposoben, imeli so tudi v najslabših letinah, ne le stroške, marveč tudi trud dobro plačan. Kdor ima potrebna sredstva, pa v svoji mali goričici le malo ali celo nič ne stori, on ne sme tožiti o slabih letinah in tako žaliti Boga; seveda je tudi veliko takih, ki umejo in bi radi svoje gorice gnojili in dobro obdelovali, ko bi imeli potrebne cvenke. Popolnoma opravičena pa je pritožba tistih nesrečnih vinogradnikov, ki so svoje gorice vselej dobro obdelovali, imeli skoro vsako leto bogato trgatve in sedaj pa oh groza, ugonobila jim je trsna uš najljepši del gorice, od koder od dne do dne vidoma razširja svojo zalego. Pri letošnji komisijonelni preiskavi se je dokazalo, da so najlepše gorice na novo okužene; sicer pa se ta grozni mrčes v občini Veličan nahaja že kakih šest let. Najprvo se je zasledila trsna uš v g. K. Fürstovih goricah pri Jeruzalemu in je uničila že več kakor eden oral popolnoma, in letos zasledila se je že malo ne po vseh tistih goricah. Nič manj škode naredila je v goricah grajščine Branek in tudi v g. Brandlovih hudo razsaja, čista na novo pa smo jo letos zasledili malo da ne po vseh dobro obdelanih goricah, da celo izabela v g. Vrzelovih goricah je že močno poškodovana. Da se ta škodljivka prikaže vselej v dobro obdelanih goricah, je celo lahko umeti, zakaj tudi metulji polagajo tam svoja jajca, kjer imajo potem mlade gosence dovolj živeža. Z amerikancem se se pri nas v obče jako malo pečajo, samo g. Stajnske in pa grajščina Branek sta ga že kakih par tisoč zasadila; velika večina pa jih je, ki niti verjeti ne morejo, da bi kje bila trsna uš, ali še manj, da bi tako mali mrčes moral trsu škodovati. Kdor ima še v svojih goricah zdravo trsje, naj ga, kolikor le mogoče, izkoristi, ker gotovo bodo tudi pri nas kakor drugod za nekaj let gorice popolnoma uničene. Ako moraš potem sejati žito ali kuzuza namesto trsa, dokler se ta z novim nasadom ne nadomesti, gotovo ti bode zrnja v dobri zemlji obilnejše prastlo, kakor če pustiš gorico po sami nemarnosti in slabosti izumreti; davek plačamo od vsakega kosčka zemlje, zakaj bi ga pa tudi ne izkoristili? (Konec prih.)

Iz Kozjega. (Nekaj za obč. predstojništvo.)

Ko je bilo dne 22. septembra sklicalo »Slovensko društvo« ljudski shod le-sem, omenili so predsednik društva, dr. Lav. Gregorec, med drugimi tudi to, da se naše občine premalo brigajo za svoje koristi in sploh za to, kar spada v njihovo področje. To velja posebno v političnem in gospodarstvenem oziru. Kar našo občino zadeva, so pa še drugi »oziri«, za katere bi se morala menda tudi brigati. Tukaj v našem trgu je c. kr. sodnija, davkarija in žendarmerija; že radi časti, katera gre tem c. kr. uradom, če ne radi tržanov, bi se moralo bolj skrbeti za ponočni mir in red, kakor se pa skrbi. Večkrat, posebno pa o sobotnih in nedeljskih nočeh, odmeva po trgu gruleče in hripavo kruljenje ponočnih pijancev, ki se gonijo, premetavajo in podé

semtertje, kakor mladi kozli na paši. Krulijo in pojejo nemški in slovenski, a menda češče nemški; vsekako njim ni to na čast, nam pa, miru potrebnim, želeti je, da se njim posveti, če treba, s tēmo v »občinski luknji«.

Iz Celja. (Kat. podporno društvo) je za razširjanje dekliške šole šolskih sester v Celju osnovalo efektivno loterijo. Rodoljubom in prijateljem šolske mladine se je dosihmal primerno še malo srečk razposlalo, a žalibog še od teh se je veliko povrnilo z izgovorom: »Pri nas je ljudstvo revno, imamo visoke občinske doklade, moramo sami šole staviti itd.« Vse to je verjetno. Tudi pri nas je tako. Dobra reč pa potrebuje združene moči. Če bo pa to dobro in prepotrebno podjetje med slovenskim narodom tako malo požrtvovalnosti našlo, potem se ne bo moglo izvršiti. Zatorej se odbor tega društva s presrečno prošnjo obrača do vas, prijatelji šole in šolske mladine, da poslani vam srečke deloma sami rešite, deloma razpečate, kakor so do sedaj storičili sledeči p. n. gg.: dr. Ivan Krizanič 50 fl.; Lekše Fr. 40 fl.; dr. Muršec Jož., Orožen Ig., Potovšek Jož., Lendovšek Mih., Hajšek Anton, dr. Pajek Jož., Matek M., Mikuš Val., po 20 fl.; Lednik A., Jan Ferd., Jurkovič M., Selič Val., Grobelnik Dom., Rešek Henr., Stranjšak M., Urek A., Fideršek M., Krušič Jak., Šlander Em. P., Prešern Jan., Černko Jož., Gorišek Jan., Zidanšek Jož., Šijanec Al., Žmave Jurij, Lenart J., Gabere M., Kragl M., Inkret A., dr. Suhač A., Zdolšek A., po 10 fl.; Presečnik Gr., Kunej Jan., po 6 fl.; Rom Ig., Švarc Fr., Kajtna Andr., Horvat Jož., Frece M., Zadravec Jan., Sigl Jož., Štefan Pet., prof. Gomilsak, Štifter Fr., Tamše Val., po 5 fl.; Ogrizec Fr., Smrečnik Fr., po 4 fl.; Grasochnik A., 3 fl.; Kunc Jan., Čížek Jož., po 2 fl.; dr. Meško Al., Šošarič Ferd., Caf Jak., Ulčnik Jož., po 1 fl. Bog plati!

Odbor.

Od Sv. Jurija ob Taboru. (Letina.) Spravljanje letnih pridelkov se bliža h koncu. Zimski pridelek je bil bolj slab, kakor dober. Zato smo pa s poletnimi pridelki nekoliko bolj zadovoljni. Krompir, koruza, proso itd. je dobro obrodilo. Hmelj, ki je vir dobrega stanja našega kmeta, je obrodil dobro, če tudi cena ni posebno velika. Marsikateri je letos dobil zanj že lepe stotake (samo trije so dobili nad 1000 gld.), drugi pa še pričakujejo lepo pisanih papirjev ali prijetno zvonečih kron za ta blagi pridelek. — Sadjā nimamo letos skoraj nič, ali to nam ni vzelo poguma pečati se z mladimi drevesi. Kar smo enkrat začeli, hočemo tudi dovršiti, in v malih letih bode stalo 10.000 mladih sadnih dreves po naši fari. Veselo je bilo je bilo gledati na šolskem vrtu, kako so šolarji zadnje tedne pridno drevesa okolirali. Vsak v svojej vrsti, kakor bi bili sami odrasli, resni možje. Okolirali smo jih več tisoč. Če bo božji blagoslov prišel nad drevesca, pa ni dvombe, da bodo v malih letih dajala našim faranom lep dobiček. Vsi večji šolarji so bili pri tem opravilu prav pridni; ali najpridnejši sledeči: Orešnik Jakob, Uranič Jakob, Laznik Jožef, Kuhar Franc, Debelak Janez, Pirnat Anton, Obriskojl Pavel in pa od deklet prostovoljno Blatnik Ivana in Kos Marija.

F. Š.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Včeraj so svetli cesar imenovali novo vlado ali ministre za avstrijsko skupino dežel. Na čelu novi vladi je grof Badeni, doslej cesarski namestnik v Galiciji. Novi predsednik ministerstva je vreden našega zaupanja, za njim pa še tudi grof Ledebur, minister za

poljedelstvo. O drugih pa ne moremo tega reči; zato se pa tudi nove vlade ne veselimo, pa se je tudi ne bojimo. — Vsled novih mestnih volitev imajo sedaj na Dunaju protisemitje v občinskem zastopu dve tretjini večine, liberalcev je v njem le ena tretjina, a žal, da protisemitje so sicer krščanski, ne pa vsi katoliški možje, torej še od njih ni čiste pravice pričakovati, da-si so veliko bolji od doslenjih liberalcev.

Češko. Na shodu zaupnih mož mladočeške stranke se jih je zbralo čez 1300, o njih sklepah zna se le to, da čejo Mladočehi ostati stari t. j. v nasprotju tudi z novo vlado na Dunaju. Ako pa si jih hoče pridobiti na svojo stran, dajo se ji oni že dobiti, treba ji je samo izpolniti njim njih želje! Lepo, toda ali ima pa tudi vlada voljo za to? Težko, da jo ima za vse želje mladočeške stranke! — Dr. Plener, prejšnji vodja liberalcev, ne vzprejme poslaništva za trgovinsko zbornico v Hebu. Mož stori v tem le prav, saj ima sedaj dovolj mastno službo.

Štajersko. Kolikor se doslej vidi, obrzri se nemška konservativna stranka na kmetih in da-si liberalci in nacijonalci rujejo zoper njo na vse kriplje, nemški kmetje so dosti značajni in se ne dajo speljati na liberalcev limauice — zoper svoje duhovnike. Prav je tako, kdo ve pač bolje, česa je kmetu treba, kakor oni, ki živē in trpē s kmetom! Liberalni kričači so torej pri kmetih s svojim ščuvanjem zoper konservativne poslance pogoreli skoraj povsod, le sem ter tje so napravili zmešnjave med kmeti, ali tudi tam se kmetje že kesajo, da so jih bili poslušali.

Koroško. »Kmečka zveza« obstoji skoraj iz samih nemškutarjev, dela pa se, kakor da ji gre največ za gospodarske koristi slovenskih kmetov. Slovenski kmetje storē torej dobro, če ji ne zaupajo ter si ne pustijo več metati peska v oči po možeh, ki so v tej »kmečki zvezi«. Na shodu v Borovljah so to že tudi storili in padla je marsikatera grenka zoper njo. Prav, saj jo pošteno zasluži! — Nova humberška cesta je jako slaba, kmetje se branijo voziti po njej, ker se jim smili vprežna živina in vendar ima deželni predsednik, baron Schmid-Zebicrow, spominek na njej, češ, da je postal s to cesto — dobrotnik kmeta!

Kranjsko. Občni zbor »Slov. matice« se zadnjo sredo ni mogel vršiti, ker je prišlo premalo udov na-nj; še le včeraj se je vršil, pa sodimo, da tudi pri malem številu udov. To ni dobro! — V Bohinjski Bistrici bi radi dobili novo c. kr. okr. sodišče, ker imajo ljudje daleč v Radovljico ter zato obilih stroškov in zamudo časa. Vse resnica, da bi le novo sodišče ne stalo tudi novih stroškov!

Primorsko. V Gorici so imeli nove volitve v deželni zbor. Tu si stojite dve stranki nasproti, slovenska in laška, obe imate blizo enako število poslancev in kar je huje, slov. stranka ni jedina in iz tega ima koristi le laška. Tudi drugod se godi taka med Slovenci, na škodo slov. ljudstva.

Istersko. Novi deželni glavar v Poreču postane nekl. dr. Rizzi, doslej župan v Pulju. Mož je nestrpen Lah in torej ni za tako službo v deželi, ki ima večinoma hrvatsko prebivalstvo. Za to pa se pač malo zmeni laški ces. namestnik v Trstu.

Hrvaško. Ker pride svitli cesar, pri sedanjih Hrvatih kralj, sredi tega meseca za dva dni v Zagreb, delajo se velike priprave za slovesen vsprejem Nj. veličanstva. Škoda je, da pride s svitlim cesarjem tudi sedanjí predsednik ogerske vlade, razupiti baron Banffy, hrv. ljudstvo ga ne bode veselo.

Ogersko. S prvim oktobrom se začne nova doba v ogerskih deželah, kajti tega dne se vpelje ondi nesrečna novotarija — civilni zakon, draga in pohujšljiva